

**JAMES
BALL**

PULITZER ÖDÜLLÜ

SİSTEM

**DÜNYAYI ELE GEÇİREN İNTERNET
ASLINDA KİMİN ELİNDE**

Giriş

İnternetin çığır açan bir şey olacağı düşünülüyordu.

Bu yeni icat insanların hizmetine sunulduğu andan itibaren karşı kültürün birtakım unsurlarıyla ilişkilendirilmeye başlandı –cypherpunk¹ ve hackerlar gibi otoriteye karşı çıkmanın yeni yollarını öğrenen ve keşfeden insanlarla. 1990'ların başında çevrimiçi bağımsızlık ilan edildi, eski dünyada gücü elinde bulunduranların burada işi yoktu. Bunlar, kurulan yeni düzenin ayak sesleriydi.

İşletmeler internet dünyasına girdiği zaman bile dünya büyük bir değişimle karşı karşıyaydı. İnternetin sunduğu geniş ölçekli erişim sayesinde çok sayıda küçük ölçekli ve bağımsız üreticinin yıldızı parlamaya başladı. Dünyayı değiştirme hedefiyle ve “Don't be evil”² düsturuyla yola çıkan çevrimiçi şirketler türemeye başladı ve bu şirketler hisse senedi opsiyonlarını dağıtırken o kadar bonkörlerdi ki ofislerinin tasarımını yapanları bile zengin etmişlerdi.

Uzun süre boyunca herkes işlerin tıkrında gittiğine inandı. Geride bıraktığımız on yılın başlangıcında, WikiLeaks emsalsiz çevrimiçi platformunu kullanarak gerçekleştirdiği eşi benzeri görülmemiş bir dizi bilgi sızıntısıyla dünyanın en büyük süper gücüne kafa tuttu. Çok geçmeden dünyanın en büyük sosyal medya şirketlerinin, yozlaşmış ve diktatör

hükümetlere karşı düzenlenen Arap Baharı protestolarına destek verdiği ortaya çıktı –belli ki bazı ilkeler menfaatlerden daha önemliydi.

İnsanların internete bakışı öyle bir noktaya ulaştı ki 2012 Londra Olimpiyatları'nın coşku dolu açılış töreni, World Wide Web'i yaratarak ücretsiz bir şekilde dünyanın kullanımına sunan Tim Berners-Lee adına düzenlenen on yedi dakikalık bir dans şovuyla sona erdi. Törene bizzat katılan Berners-Lee kendisi için kurulan sahnede "This is for everyone" diye tweet atarken sözcükler aynı anda tribünlere yansıtıldı. İnternetin herkes tarafından sevilen bir şey olduğu neredeyse şüphe götürmeyen bir gerçektir.

2020 itibarıyla artık bu gerçeğin değiştiğini görüyoruz. Bir zamanlar devrimlere öncülük eden internet devlerine artık güven duyulmuyor; yanlış bilgi yaymak, içeriklere sansür uygulamak ve vergi kaçırmakla itham ediliyorlar. Bu şirketlerin sahibi milyarderler çalışma tarzlarından ötürü sürekli gözetim altında tutuluyor ve ayıplanıyorlar. Silikon Vadisi'ndeki sarayların etrafında yaşamak zorunda kalanlarsa kurumsal komşularına kaşlarını çatarak bakıyor.

İnternet ve onu kontrol edenler kısa sürede bu kadar fazla değişmiş olabilir mi? Yoksa onları başından beri yanlış mı tanıyorduk? Ya da buradaki sorun, yaptıklarından şüphelendiğimiz şeyle mi ilgili?

Emin olduğumuz tek şey var: Dünyanın en büyük teknoloji şirketleri artık dünyanın en büyük şirketleri oldular –bu bir gerçek ve hiçbiri dünyanın en büyük şirketi olmanın beraberinde getirdiği denetime hazır değil. Bir zamanlar, sistemi sarsmak için çalışan *oyunbozanlar* ve iyi adamlar

SİSTEM

olarak alkışlanırken bir anda aslında *sistemin ta kendisi* olduklarını keşfettiler.

2011'de Arap Baharı esnasında Facebook'un insanları siyasi olarak etkileyip harekete geçirmek için kullanılabileceği tüm dünya tarafından görüldüğünde bunun şirket için tartışmasız iyi bir şey olduğu düşünülüyordu. Aynı şey Birleşik Devletler veya Birleşik Krallık siyaseti için söz konusu olduğunda bu sefer tam tersi bir tepki geldi. Peki, iki olay arasında ne fark vardı?

Herkes tarafından kabul gören düşünce, bir zamanlar iyilik için yola çıkanların artık bu yoldan saptığı ve büyük bir potansiyele sahip bu aracın heba edildiği idi. Lakin aynı düşünceye göre doğru yol tekrar bulunabilir; internet hâlâ iyilik ve demokrasi için kullanılabilecek bir güç olmaya devam ediyor.

Bu hikâyeye kötü adam gerekiyor ve elimizdeki liste epey kabarık –teknoloji devi şirketlerin patronları, Rus istihbarat ajansları için çalışan ajanlar, Orta Doğu'dan Çin Seddi'ne kadar uzanan bir coğrafyaya yayılmış diktatörler ve parti liderleri. Bu insanlar iyiliğe engel oluyor –onları ortadan kaldırdıktan sonra internetin gücü tekrar iyilik için kullanılabilir.

Kulağa hoş gelen bir hikâye, öyle değil mi? Birçok sözde bilginin anlatmak isteyeceği türden bir hikâye. Ama bu kitabın hikâyesi değil.

İster sevilsin ister nefret edilsin, “internet”ten bahsederken daima adını andığımız dört şirket –Amazon, Apple, Facebook ve Google (bugünkü resmî adıyla Alphabet)– internetin tamamını oluşturmuyor. Bu şirketlerin hepsi aslında internetin birer ürünü, bizzat internet tarafından döşenen tren raylarında hareket eden lokomotifler.

İnternette bahsedilirken kullanılan o havalı dile karşın – örneğin, *bulut* sözcüğü gibi özgür, doğal ve insan kontrolünün dışında şeylere işaret eden ifadeler kullanılmasına rağmen– internet aslında fiziksel kabloların ve bağlantıların meydana getirdiği bir ağdır; dünyayı sarıp sarmalayan, devasa veri merkezlerini birbirine ve bize bağlayan, hayatımızla ilgili en küçük detayların depolandığı ve paylaşıldığı bir kablo ağıdır.

Her veri merkezinin bir sahibi olduğu gibi her kablonun da bir sahibi var ve o kablolardan iletilen her veri parçasının sahibi de bir başkası. Lakin bu verilerde bahsi geçen kişiyle veri sahibi neredeyse her zaman farklı kişiler oluyor. Buna karşılık bu veri sahiplerinin her biri başka biri tarafından destekleniyor, finanse ediliyor ve her fiziksel site bir hükümetin ve sayısız düzenleyicinin yetki alanında bulunuyor. Çevrimiçi dünyadan, sanki yaşadığımız gerçeklikten bağımsızmış gibi bahsediyoruz ancak bu bir efsaneden ibaret ve bu efsane, gerçek gücün nerede olduğunu görmemize engel oluyor.

Çevrimiçi güç aslında çevrimdışı güçtür: İnternet elinde bolca güç, kontrol ve para bulunan insanlara çok daha fazlasını kazandırmıştır. En üst kademedeki koltuklarda oturan birkaç kişiyi değiştirmiş olabilir ancak var olan sistemi elle tutulur bir biçimde değiştirmemiştir.

Sistemler kendi kendine kurulmaz. İnternet ve internetin çalışma şekli tamamıyla ufak odalarda bir araya gelmiş, kendi ideolojisi, amacı ve zümresi için çalışan bir grup adam tarafından alınan kararlarla belirlenmiştir –ve evet, bu kararları alanlar ekseriyetle erkeklerdir. Bu kitabın maksadı sizi o odalara götürmek, o adamlarla tanıştırmak, bu kararları neden aldıklarını ve aldıkları kararların kendileri ve bizim için ne gibi sonuçlar doğurduğunu göstermektir. Okuyacağınız isimler her gün duyduğunuz isimler olmayacak ancak her

biri internetin şekillenmesinde ve internetin şekillendirdiği dünyada büyük rol oynamıştır.

Her ne kadar üç milyardan fazla insan her gün öyle veya böyle kullanıyor olsa da internet temel olarak üzerine düşünmesi ve idrak etmesi güç bir şeydir. “İnternet” derken bile neyi kastettiğimizi biliyor muyuz acaba? Tarayıcılarımızda gördüğümüz World Wide Web’den mi bahsediyoruz? Ne zaman bir şey satın alsak işletmeler arasında artık çevrimiçi olarak çalışan bankacılık ağları da bu internete dahil mi? Yoksa dünya çapındaki veri akışını kontrol eden bir dizi karmaşık kuralları ve protokolleri mi kastediyoruz? Ya da verilerimizi her gün görünmez bir şekilde binlerce kez birbirine bağlayan ve açık artırmaya çıkaran o iş modelinden mi bahsediyoruz?

Bunların çoğu gündelik meselelerimiz değil, genellikle anlaşılmayacak kadar teknik gözüküyor ama gerçek interneti şekillendiriyorlar –dört büyük teknoloji devi tüm bunların ürünü.

İnternetin mimarisine, yani onu kimin inşa ettiğine, kimin yönettiğine, nasıl çalıştığına ve kim tarafından finanse edildiğine baktığımızda gördüğümüz şey aslında modern dünyayı tümüyle sarıp sarmalayan gerçek güç yapısıdır. Mark Zuckerberg’ü, Larry Page’i, Jeff Bezos’u veya diğer karizmatik teknoloji CEO’larını her ne kadar yaşadığımız dünyanın yeni hükümdarları olarak görsek de onlar sadece buz dağının görünen kısmı. Görünmeyen kısmında neler olup bittiğini öğrenmenin vakti geldi.

Bu kitabın amacı belki de internetin gayriresmî biyografisini yazmaktır –sahibinin onayı olmadan yazılmış tarafsız ve gerçek bir hayat hikâyesi. Nasıl başladı, nasıl çalışıyor,

bu zamana kadar neleri başardı ve gelecekte onunla neler yapabiliriz? Bu demek değil ki bugüne kadar yaşanmış tüm olayları kronolojik olarak sıralayıp teker teker ele alacağız –onu yapmak resmî kurumların işi. Aksine, bu kitapla internetin günümüzde nasıl işlediğini açıklamaya çalışacağız.

Bu yüzden önem arz eden yerlere gidecek ve bugün bildiğimiz interneti şekillendiren insanlarla tanışacağız –tabiri caizse filmi izlemek yerine kamera arkasında olup bitenlere bizzat tanıklık edeceğiz. İnternet söz konusu olduğu için yolculuğumuza başlamadan önce kabul etmemiz gereken bir gerçek var: İnternetin hikâyesi fazlasıyla Batı odaklı ve ataerkil. Bu gerçeği –ve bu süreçte yapılan bazı hataları gözden kaçırmadaki etkisini– göz önünde bulundurmadan anlatmaya çalışmak, hikâyeyi yanlış bir biçimde anlatmamıza neden olur.

Ben aslında bir internet çocuğuyum. Çocukluğum takırdayan modemlerle bugün herkes tarafından kullanılan ve internetin öncüsü sayılan çevrimiçi mesajlaşma odalarına bağlı bilgisayarların karşısında geçti. Yedi yaşından itibaren AOL vasıtasıyla internete bağlanarak yeni şeyler keşfedebilmem ve istediğim şeyleri bilgisayarıma indirebilmem için her gün on beş dakikam vardı –ailem süre konusunda çok katıydı diyebilirim.

Gençlik yıllarımdaysa bu ilgi, birçok insanla bir araya gelerek oynayabildiğim çevrimiçi oyunlar ve çevrimiçi sohbet kanallarıyla bir saplantıya dönüştü ve daha sonra bu saplantı beni kendi kendime kodlama öğrenmeye itti –itiraf etmeliyim ki kodlama öğrenmemin bir diğer sebebi de arkadaşlarıma basit hackleme yöntemleriyle eşek şakaları yapmaktı.– Yetişkinliğimde bu saplantı, bir teknoloji muhabiri, bir WikiLeaks çalışanı ve daha sonraları da istihbarat ajanslarının bir zamanlar evim olarak gördüğüm ağırlara nasıl hükmettiğini gözler

SİSTEM

önüne seren Edward Snowden'ın NSA'den (Ulusal Güvenlik Ajansı) sızdırdığı belgeler üzerine çalışan biri olarak interneti kullanmaya ve onun gelişimini yazmaya evrildi.

On seneden veya daha uzun bir süre boyunca internet hakkında haber yapmak, sizi dünyanın dört bir yanına götürüyor –idealist hackerlarla dolu Güney Londra banliyölerinden tutun gizli operasyon odalarına kadar girmediğiniz delik kalmıyor. Bu kitap için kapalı kapıların ardına ulaşmaya, interneti şekillendiren kararları veren insanlarla tanışmaya ve onlara bazı sorular sormaya çalıştım. Karmaşık akademik ofislerden tutun kurumsal çatı katlarına, herhangi bir sinyalin olmadığı, elektromanyetik kalkanlarla korunan güvenli odalara kadar pek çok farklı yerde çalışan insanların izini sürdüm. Sonuç olarak tüm bu yaptıklarım, umut ediyorum ki, sizlere güç simsarlarıyla, para babalarıyla ve genellikle gözlerden ırak çalışan aktörlerle tanışma ve onlarla yüzleşme fırsatı sunacak.

*

Bu kitap üç kısımdan oluşuyor. Sistemi anlamak istiyorsanız öncelikle onu meydana getiren bileşenleri ve mekanizmaları anlamanız gerekiyor. İnternetin mekaniğini öğrenmek için kaputu açacak ve bugünkü şekliyle nasıl çalıştığını göreceğiz. İlk kısım bu mekanik bölümleri kapsayacak; internetin tarihini, yapısını ve güç dinamiklerini açıklayacak. (Teknik açıdan uzmanlık gerektiren herhangi bir terimle karşılaşmanız durumunda kullanabileceğiniz bir sözlük kitabın sonunda mevcut –jargonu minimumda tutmaya özen gösterdim ancak bu terimlere aşına değilseniz kitabı almanızı beklemiyorum.)

Kitap internetin ilk öncüleri olan internet *mimarlarıyla* başlıyor. İnternet kısa bir süre önce elli yaşına basmış olsa

da kurucularının birçoğu hâlâ hayatta ve internet ilk otuz yıl boyunca sadece belirli bir alanda uzmanlaşmış “nerdler” tarafından kullanılıyordu –buna rağmen bugüne kadar alınan önemli kararların ve bugün bile kullanılan protokollerin neredeyse tamamı denetimsiz geçen bu otuz yıllık süre zarfında şekillendi. Bağımsız internet fikrinin aslında hiç de görüldüğü gibi olmadığını ve çizilen imajın aksine başından beri hükümetlere ve kurumlara daha yakın olduğunu da işte bu kısımda keşfedeceğiz.

Sonraki kısımda fiziksel interneti oluşturan kabloların sahibi olan ve onları işleten *kabloocuları* ele alacağız. Kablo şirketlerini bize her ay fatura gönderen ve sürekli bizden bir şeyler koparmaya çalışan baş belası insanlar olarak görebiliriz ancak onlar perde arkasındaki güç simsarları olarak çok daha önemli bir rol oynuyorlar ve kendilerine kıyasla çok daha göz önünde bulunan, adlarını her gün duyduğumuz çevrimiçi şirketlerle sürekli çatışma halindedir.

Bu kısmın kapanışını internetin merkezindeki mekanizmaları işleten *yöneticilerle* yapacağız. Adres çubuğuna bir web adresi girdiğinizde, mevcut ağda bulunan milyarlarca bilgisayardan hangisine bağlanmak istediğinize kimin karar verdiğini biliyor musunuz? Bu adres defterinden kim sorumlu ve bu defter nasıl çalışıyor? Birçok farklı kablo düzeni arasında sizi arzuladığınız yere hangisinin götüreceğine kim karar veriyor –yani, internetin seyrüseferine kim bakıyor? Bu soruların şaşırtıcı derecede etkileyici bir cevabı var –ancak internetin günümüz dünyasının ne kadar önemli bir parçası olduğunu düşündüğümüzde, etkileyici olduğu kadar aynı zamanda rahatsız edici bir cevap bu.

Lakin fiziksel altyapı hikâyenin sadece yarısını teşkil ediyor. Kabloların, şirketlerin ve hükümetlerin ötesinde çevrimi-

SİSTEM

çi dünyada söz sahibi olan bir güç daha var –*para babaları*. Teknoloji dünyasında her gün adını duyduğumuz neredeyse tüm şirketlerin arkasındaki itici güç risk sermayesidir –katlanarak büyümeleri umuduyla şirketlere milyonlarca dolar para yatırdıktan sonra bu şirketleri yüz milyonlarca, hatta milyarlarca dolara satma fikri üzerine inşa edilmiş bir iş modeli. Fakat bir şirkete milyonlarca dolar yatırım yapanlar daima on katı kadarını geri kazanmak ister ve şirketlerin CEO'larının her gün aldıkları kararların temelinde bu istek yatar.

Bahsi geçen CEO'ların şirketlerinin, onları finanse edenlerin istediği şekilde inşa edilmesiye *reklamcılar* sayesinde –bu insanlar internette her gün sizleri hedef almanın ve takip etmenin binlerce farklı yolunu uygulamaktan sorumludur. Programa dayalı reklamcılığı –yani ziyaret ettiğiniz neredeyse tüm sitelerde doğrudan sizi hedef alan reklamları– icat eden kişi bu yöntemi şöyle açıklıyor: Çalıştığınız sektör size ait kişisel verileri internette aklınızın alamayacağı kadar geniş bir alana yayıyor. Bu işlemi, icat eden kişinin kendisi bile bir felaket olarak nitelendiriyor.

Üçüncü kısımdaysa bir meydan muharebesi var. İnternet dediğimiz yer kesintisiz bir savaş alanıdır. Bu bağlamda kültür savaşlarının yaşandığı bir cepheden tutun, süper güçlerin siber saldırılar ve istihbarat savaşı vasıtasıyla göğüs göğse çarpıştığı bir savaş alanına kadar internetin üstlendiği birçok farklı rol var. İnternet, küresel teknoloji devleriyle bu devlerin gücünü kontrol etmeye çalışan ve aynı zamanda kurumsal internet fikrine karşı çıkan ülkeler ve kurumlar arasındaki muharebelere ev sahipliği yapıyor.

Işık Atlantik'i ve dünyadaki diğer okyanusları boydan boya geçen fiber optik kablolar içinde akıp giderken istihbarat teşkilatları da bu kablolarda gedikler açıyor, bilgileri

hortumluyor ve elde ettikleri verileri inceliyorlar. Geze-nimizin siber savaşçıları bizi çevrimiçi dünyada korumakla yükümlü ancak aynı zamanda düşmanlarımızı da gözetlemek zorundalar –yerine getirilmesi gereken bu iki görevin yarattığı gerilimse bu mecrada hepimizi savunmasız kılıyor. Snowden sızıntılarına ve süregelen siber savaşın ön cephelerine –ki bu siber savaşta her gün karşı karşıya gelen devletlerin saldırıları hepimizi etkiliyor– yapacağımız yolculuk sayesinde internetteki gizli saklı çatışmaları gün yüzüne çıkaracağız.

Ve son olarak, aslında tüm bu keşmekeşi idare etmesi gereken *kural koyuculardan*, düzenleyicilerden ve internetin gücünü kontrol altında tutmak için çabalayan aktivist grupların oluşturduğu *direnışten* bahsedeceğiz –gösterişli milyon dolarlık ofislerden çıkıp ufak bir garajın yanına yapılmış mütevazı kiralık evlere ve tek kişilik işletmelere konuk olacağız. Aslında bu bile karşı karşıya oldukları eşitsizlik hakkında bir fikir veriyor, ancak bahsi geçen ofislere karşı zaman zaman zafer kazandıklarını söylemek gerek.

Bu kitabın maksadı her ne kadar internetin perde arkasındaki sistemleri görünür kılmak olsa da, temelde interneti bugünkü noktaya getiren kararları alanların ve bu kararlardan etkilenenlerin anlattıklarından yola çıkılarak yazılmış insani bir hikâyedir.

*

Devam etmeden önce řu soruyu soralım –eğer internet bir kavramdan ziyade belirli bir altyapının, kabloların, kuralların ve düzenleyicilerin bir araya gelmesiyle oluşuyorsa o halde ona bir aletten fazlasıdır diyebilir miyiz? Eđer bir aletse potansiyelinin iyilik veya kötülük için kullanımı yalnızca onu kullanan kişiye bağılıdır demek yanlış olmaz. Bir çekiç hem ev

SİSTEM

yapmak hem de onu yıkmak için kullanılabilir, ancak her iki durumda da sorumluluk çekiçte değildir. İnternet de, benzer bir şekilde, doğası itibarıyla tarafsız olmalıdır.

Bu bağlamda yeni aletlerin –interneteye nazaran çok daha ufak ölçekli olanların bile– dünyayı yeniden şekillendirebileceğini ve yaratacakları sarsıcı sonuçların on yıllarca, hatta yüzyıllarca hissedileceğini unutmamak gerek.

Bir aletin dünyayı nasıl yeniden şekillendirebileceğini görmek istiyorsak demir yollarına ve bu yolların üzerinde hareket eden buharlı trenlerin icadına bakmak yeterli olacaktır. On dokuzuncu yüzyılda demiryolları bir iletişim teknolojisiydi –en azından insanları çok daha hızlı ve güvenilir bir şekilde birbirine bağlıyordu. Verimlilik potansiyelini artırarak sayısız endüstri tarafından uygulanan iş modellerinin vazgeçilmez bir parçası oldu. Herkes hızlı ve kolay bir şekilde kendi demir yolunu döşeyemediğinden demir yolu endüstrisi bir anda birkaç büyük şirket ve bu şirketlerin finansörleri tarafından ele geçirildi –demir parçaları o kadar pahalı ki bu parçaları döşemek için gereken iş gücünden bahsetmiyorum bile.

Benzer şeyler internetin mimarisi için de söylenebilir: Demir yollarının diğer endüstrilerde –farklı şirketlere farklı fiyatlar vererek veya kayırmacılık yaparak– yeni tekeller yaratmak için kullanılabilmesi gibi internet de benzer amaçlarla kullanılabilir.

İnternet başıboş bırakıldığı sürece bir tekel yaratma makinesidir –gücü, ilgiyi ve daha fazlasını halihazırda elinde bulunduranlarda toplamak üzere tasarlanmış bir motordur.³

Demir yollarının da böyle bir potansiyeli vardı –bugün her endüstride tekellerin hüküm sürdüğü ikinci bir yaldızlı çağda yaşamıyorsak bunun sebebi demiryollarını döşeyen

ve işleyen insanların hayırseverliğinden ve bilgeliğinden kaynaklı değil. Böyle bir çağda yaşamıyoruz çünkü bu tekelleri durdurmak için siyasi ve hukuki yollara başvurduk, yıllarca süren bir dizi acımasız politik ve toplumsal savaştan sonra zafere ulaştık.

Bunun için sil baştan yeni hukuk dalları inşa etmemiz gerekiyordu, ayrıca muazzam bir siyasi iradeye ve bazı dramatik hesaplaşmalara ihtiyacımız vardı. Cesaret gerektiren bir işti. Ancak yeni bir icadın dünyayı gerçekten değiştireceği zaman devamında olacaklar için cesaretli olmak gerekir.

Yüz yıldan daha uzun bir süre önce bir avuç zengin ve nüfuzlu adam, diğer insanların icatlarına el koydu –kimileri sözüm ona girişimci, kimileri de iyi niyetli saf kişilerdi– ve sahip oldukları zenginlikle endüstri çağını inşa ederek çağın getirilerini kendilerine zimmetlemek için bu icatları kullandılar. Siyasi bağlantılarını devreye sokarak daha yüksek kesimlere ulaştılar ve herhangi bir denetim ihtimalini ortadan kaldırdılar. Yaptıkları şeyin karmaşıklığından, radikal ve yeni oluşundan dem vurarak sorulmaması gereken soruları sorabilecek muhalifleri de susturdular.

Bahsi geçen bu insanların yaptıklarının –ki yaptıkları şeylere rağmen o dönemden kimi zaman “Yaldızlı Çağ” olarak bahsedilir– felakete varan sonuçları oldu. Milyonlarca insan her geçen gün daha da zenginleşen elit kesime kin beslemeye başladı, yirminci yüzyılda filizlenecek popülizmin tohumları ekildi ve –endüstri alanındaki teknolojik değişim ve siyasi baskı vasıtasıyla– yirminci yüzyılda gerçekleşecek iki dünya savaşı farklı biçimlerde körüklendi.

İki dönem arasındaki benzerlikleri görmemek için kör olmak gerekir. Bir kez daha teknolojik bir devrimle karşı

karşıyayız; bu defa bu devrimden nemalanan yeni bir elit kesim ve bu kesimi destekleyen bir finansör takımı var ki bu takımın içinde yakın zamana kadar birçok kanun koyucu ve düzenleyici de bulunuyordu. Bizlere internet mevzusunun çok sıkıcı ve idrak edemeyeceğimiz kadar karmaşık olduğunu söyleyerek –kodlardan, algoritmalardan, makine öğreniminden, yapay zekâdan vs. bahsederek– soru sormamızı engelliyorlar.

İlk sonuçlar da birbiriyle aynı. Günümüzün gelişmiş dünyasında en zengin insanların mal varlığı son yıllarda hiç olmadığı kadar artarak rekor bir düzeye ulaştı.^{4 5} Küresel bağlamda aşırı sağ ve düzen karşıtı görüşlü partilerin ve hareketlerin bu süre zarfında hiç olmadığı kadar başarılı olmalarıyla birlikte popülist bir tepki ortaya çıktı. Bu senaryoyu yaşamış olanlarsa hiçbir şey yapmadan durursak yakında yaşanacaklardan –haklı olarak– endişe duyuyorlar.

Burada şu gerçeği bilmemiz gerekiyor: İnterneti şekillendirmeye ve kontrol etmeye çalışmak, dünyayı şekillendirmeye ve kontrol etmeye çalışmak demektir –en azından bir noktaya kadar.

Endüstri çağının potansiyelini kısmen de olsa tüm insanlığın iyiliği için kullandığımız gibi interneti de hepimizin iyiliği için nasıl kullanabileceğimizi bulmalıyız; endüstrinin gelişmesiyle birlikte zenginleştik, tükettiğimiz gıdalar çeşitlendi, ev işi kolaylaştı, daha rahat seyahat etmeye başladık ve daha niceleri. Unutmadan: Geçmişte gördüğümüz bariz eşitsizliğe karşı verilen korkunç tepkileri bu sefer önlemeliyiz.

Bunu başarmanın ilk adımı sistemi olduğu gibi görmektir. Bu kitabın yegâne amacıysa internetin nasıl ortaya çıktığını ve nasıl çalıştığını anlatarak bunu yapabilmeyi sağlamaktır. Hikâyemiz 1960'lı yılların sonunda bir grup genç akademisyenin çalışmalarıyla başlıyor.

